

Bu kelle...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Bu kelle... BU KELLE...

Bir mahallar Liwiya bilen Fransiýanyň arasyndan gyl geçenokdy. Çünki: 1960-njy ýylyň ahyrlaryndan başlap Liwiya embargony gowşadan «ýarag täjiri» Fransiýadan «Mirage-5» harby uçarlaryny almaga başlady. Ýarag söwdasy ýakyn dostana gatnaşyklary güýçlendirdi...

Kaddafi soň görüp otursa; Fransiya ýeň astyndan Ysraýylyňam birinji belgili ýarag üçünçilikçisi bolsa näme! Kaddafi bu çuňňur gatnaşygy tankyt etmäge başlady welin, iki ýurduň arasynda sowuklyk aralaşdy.

Yzyndanam... Fransiýanyň Günbatar Sahara, Çad we Zairdäki harby okkupasiýasyna Kaddafi gazaply garşylyk görkezdi.

Özara ykdysady gatnaşyklary juda gowy bolan bu iki ýurduň syýasy gatnaşyklary 70-nji ýyllaryň ikinji ýarymyndan soň hasam ýaramazlaşdy. Kaddafi her pursatda Fransiýany – Fransiýanyň Prezidenti Şarl de Golluň has oň terk eden kolonialistik syýasatyna dolanyp barmakda aýyplaýardy.

Liwiya-Fransiýa gatnaşyklary 80-nji ýyllardaky Çad-Chadian içerki uruşlaryndan soň iň soňky üzülme derejesine geldi. Kaddafi Fransiýany we ABŞ-ny garşysyna alýandygyny bile-bile Çadyň garaşsyzlyk ugrunda göreşýän watançylaryna arka çykdy...

Kaddafiniň nebit söwdasynda dollar-euro deregne altyn ýa-da dinary walýuta birligi hökmünde ulanmakçydygyny aýtmagy we Afrika döwletleriniň federasiýasyny gurmagyň inisiatory bolup çykyş etmegi Fransiýanyň we ABŞ-nyň keýpine sogan dogrady.

Taryh: 1989-njy ýylyň 19-njy sentýabry.

Fransiýanyň UTA Howa ýollary agentligi tarapyndan işe girizilen «McDonnell Douglas DC-10» uçarynda bombanyň partladylmagy zerarly ýüz ýetmiş ýolagçy we uçarmanlar uçdantutma heläk boldy.

Fransiýa we ABŞ Kaddafini didiwana mündürdi. Tribunallarda Kaddafini gaýybana sud etdiler; ony «halkara terrorçy» yglan etdiler.

Şuňa meňzeş tarapgöýçülikli habarlar arkaly Kaddafi «şeýtanlaşdyrylyp» halkara jemgyýetçiligiň gözünden düşürilensoň, Fransiýa we ABŞ başlyklaýyn NATO 2011-nji ýylda Liwiýany ýakyp-ýumrup weýran etdi. Kaddafini-de «itden çykartdylar».

ABŞ-nyň Daşary işler ministri Hillari Klinton Rimiň imperatory Ýuliý Sezaryň «veni vidi vici» diýşi ýaly, “geldik, gördük, öldi” diýdi.

■ OÝUN BOZUJY – TÜRKIÝE

Liwiýa 2011-nji ýylda okkupirlenensoň, imperialistik güýçler bu ýurdy paýlaşyp bilmän öz aralarynda oňuşman başladylar. Olaryň hemmesiniň gözi Liwiýanyň nebitindedi. Şeýle-de, Liwiýanyň ýerleşýän ýeri strategik taýdan diýseň diýseň möhüm ähmiýetli ýerdi.

Mysal üçin:

Hillari Klintonyň geňeşçisi Sidni Blýumentalyň habarnamasy metbugat serişdeleriniň eline düşdi. Ýokary wezipeli fransuz kontrrazwedkaçysynyň biriniň aýtmagyna görä, Fransiýanyň Kaddafini agdarmagynyň düýp maksady Liwiýanyň nebit önümçiliginde özüne düşýän paýy artdyrmak we Afrikadaky fransuz täsirini güýçlendirmekdi...

Imperialistik güýçleriň özara harçaňlaşmasy Liwiýanyň içerki gapma-garşylyklaryny hasam ýitileşdirdi, her gün gan sil bolup akdy.

Edil şol etapda ara döwrä Türkiýe girdi. Gündogar Ortaýer deňziniň üstünden Türkiýäniň Gresiýa, Müsür, Ysraýyl, Kipr Rum döwleti tarapyndan gysaja alma meýilllerini Liwiýanyň üstünden püçege çykarmak isledi. BMG tarapyndan resmi ykrar edilen Tripolidäki Ylalaşdyryjy hökümet bilen 2019-njy ýylyň noýabrynda özara hyzmatdaşlyk barada ylalaşyga gol çekildi. Bu ylalaşyk ähli planlary tersine çöwürdi.

Türkiýäniň «oýun guruju» hökmünde Gündogar Ortaýer deňzinde orta çykmagy hususanam fransuz metbugatynda türkleriň garşysyna garalawjy habarlaryň çykmagyna sebäp boldy. “Türkiýe – terrorçy fundamentalist yslamçylara ýarag kömegini berýär” diýen ýaly habarlary ýaýratdylar! Az gördüler. BMG ara girdi: “Türkiýe Liwiýa garşy ýarag embargosyny sistematik taýdan bozýar!” Hamala dikmeleri Haftere ýaraglar asmandan inýärdi! Imperialistik güýçleriň, Birleşen Arap Emirlikleriniň we Müsüriň Haftere ýarag kömegini edýändigini bilmeýän galdymy näme?!

Olaryň bar islegi: Türkiýäniň eli-aýagy bagly oturmagydy...

■ BEÝLE SYÝASAT ÝÖREDILMEZ

Bu gün...

Türkiýe Liwiýada halkara hukugyň çäginde hereket edýär. Tripolidäki Döwlet Ýlalaşdyryjy hökümet kömege çagyransoň, häkimiýet meseläni Ýokary Halk mejlisiniň gün tertibine goýdy. Mejlis 2020-nji ýylyň 2-nji ýanwarynda BMG tarapyndan ykrar edilen hökümete arka durmak üçin Liwiýa goşun ugratma kanunnamasyny makullady. Şeýdip, dört günden soň türk goşunlary Liwiýa ugradylmaga başlandy...

Şol ikiarada Türkiýe Liwiýada ähli taraplary ýaragly çaknyşyklary hemişelik bes etmäge çagyrdy. Dürli halkara ýygnanşyklary geçirdi...

Bu tagallalar dowam edýärkä, şu hepdäniň aýagynda Liwiýanyň Watiýa howa güýçleri bazasy “näbelli” uçarlarynyn hüjümine uçrady. Maksat Liwiýadaky türk esgerlerini urmak!

Habar «Reuters» ýaly populýar habar gulluklaryna düşensoň, biziň metbugatymyzda bu hüjümi şatlykly garşylanlaryň bardygyny gördüm. Haýran galdym, içim dagy ýanaýdy! Welinim...

Bu kelle Türkiýäniň Kiprde bardygyna garamazdan...

Bu kelle – Türkiýäniň Demirgazyk Siriýada bardygyna garamazdan...

Bu kelle Türkiýäniň her dürli imperialistik gysaçlary böwsendigine garamazdan...

Bu kelle – milli meseläni hötjetlik bilen AKP häkimiýeti bilen

çäklendirip oňaýjak bolýar.

Eýse: häkimiýetler geler-geçer; ebedi galjak zat Türkiýedir,
ýurdumyzyň milli bähbitleridir.

Halk – intellektleriň öňünde.

Şahyr Atilla Ilhanyň sözünü ýatlamaga mejburdyrys:

“Türk intellekti Günbataryň ruhy içalysdyr!”

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 07.07.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW,

Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika